

Recensie NRC ★★★★★ First man

In 'First man' gebruikt Sadettin Kirmiziyüz sciencefiction om te onderzoeken wat identiteit betekent

Theater Met zijn solovoorstelling 'First man' onderzoekt theatermaker Sadettin Kirmiziyüz wat de biculturele identiteit van zijn zoon anno 2025 betekent in een polariserend Nederland. Hoe zal zijn zoon opgroeien in een wereld die steeds meer op een sciencefictionfilm begint te lijken?

„De Aarde, een planeet die roept: Welkom! Hier leeft de mens.”

Volgens Sadettin Kirmiziyüz kan de mens wonderen verrichten, maar ook minder majestueuze dingen: oorlog, honger, genocide. „Net een post-apocalyptische rampenfilm.”

Hij staat op het punt een gesprek met zijn zoon te voeren, over de winst van de PVV bij de verkiezingen van 2023, de bijkomende vraag of zijn grootouders het land uit moeten en over zijn biculturele achtergrond. Hoe voer je zo'n gesprek in een wereld die steeds meer lijkt op een sciencefictionfilm?

Een tijdreis vanaf het moment dat de zwartepietendiscussie oplaaide in 2014, de aangespoelde Syrische peuter op een Turks strand, de groei van de PVV, de Toeslagenaffaire. Kirmiziyüz verbeeldt de gebeurtenissen die zijn zorgen tekenen en vraagt zich af hoe zijn kind in zo'n wereld moet opgroeien. Daarmee opent zijn

persoonlijke vraag een bredere reflectie: op wat voor planeet leven we, als de grenzen van wat toelaatbaar is steeds verschuiven, waardoor haat en discriminatie steeds zichtbaarder worden?

In zijn solovoorstelling *First man* wisselt Kirmiziyüz soepel tussen monologen, gespeelde scènes en kleine choreografieën. Hij staat alleen op het toneel, als zichzelf, de vader van een biculturele zoon. Met het eenvoudige decor van een lichtgevende, rechthoekige kunstinstallatie weet hij de aandacht op zijn spel te vestigen.

Halverwege breekt Kirmiziyüz even los van het acteren. De anti-immigratieprotesten op het Malieveld en de verkiezingsuitslag van een week geleden waarbij de PVV opnieuw bijna de grootste partij werd: wat heeft zijn voorstelling voor zin, vraagt hij zich hardop af, als er elke dag nieuw stof opwaait? „Kwaad worden, dat kan iemand zoals ik zich niet permitteren. Dan ben je meteen die ‘boze Turk’. Dus ik lach. Ik maak er kunst van.” Er ontstaat een verfrissende onderbreking tussen de scènes die elkaar in hoog tempo opvolgen. Zijn toon klinkt emotioneler en ongefilterd.

Ondertussen trekt Kirmiziyüz superheldkostuums aan en citeert hij oneliners uit *Star Wars* en *2001: A Space Odyssey*. Sciencefiction als spiegel voor de huidige wereld werkt als een goede metafoor. Het brengt luchtigheid in een voorstelling vol serieuze onderwerpen zoals acceptatie en identiteit. Kirmiziyüz laat zien dat sciencefiction niet zonder reden bestaat. Het genre verkent hoe thema's als identiteit en macht zich ontwikkelen door wetenschap en technologie. In de absurd ogende werelden die daaruit ontstaan, herkent Kirmiziyüz iets verontrustends: onze eigen werkelijkheid lijkt steeds meer op een sciencefictionfilm.

Na zo'n tachtig minuten toewerken naar dat moment, komt het gesprek met zijn zoon. „In mijn hoofd zeg ik hem: je afkomst, je naam, je huid zijn geen last, maar juist een kracht. Gereedschap dat je kan gebruiken, zoals een superheld zijn krachten leert beheersen. Je eigen kompas in een universum dat steeds meer op drift raakt.”

Maar wat hij uiteindelijk tegen hem zegt: „dat hij ertoe doet, dat hij er mag zijn, dat hij mag zijn. Gewoon zijn. Geen raket, geen planeet, geen fictie, alleen dit gesprek.”